

ПОНЯТТЯ СПЕЦІАЛЬНИХ (ВІЛЬНИХ) ТА ІНШИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН

Станом на сьогоднішній день правовий статус спеціальних економічних зон в Україні визначається перш за все Господарським кодексом (ГК) України та спеціальними законодавчими актами України, це зокрема (але не виключно) Закон України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13 жовтня 1992 року, з наступними змінами та доповненнями та іншими нормативно-правовими актами.

Відповісти на ці запитання допоможе детальний аналіз законодавства України, деяких положень законодавства інших країн та міжнародного законодавства, наукових праць вчених.

Ставлячи питання про специфіку правового становища СЕЗ, є необхідним досліджувати такі аспекти, як: визначення понять/терміну Спеціальна ЕЗ та Вільна ЕЗ. Цілісний аналіз у форматі зазначених аспектів термінів дозволить прийти до розуміння ключових відмінностей цих економічних зон та їх законодавчого визначення.

Аналіз законодавчих джерел дає всі підстави зробити висновок, що позиція законодавця відносно тотожності (рівнозначності) понять СЕЗ та ВЕЗ змінилася, але все ж потребують законодавчого врегулювання.

Ключові слова: спеціальна економічна зона (СЕЗ), вільна економічна зона (ВЕЗ), Спеціальна ЕЗ і Вільна ЕЗ в Україні, особлива економічна зона (ОЕЗ), зони вільної торгівлі (ЗВТ), інвестування.

Ляшенко О.В. Понятие специальных (свободных) и других видов экономических зон

По состоянию на сегодняшний день правовой статус специальных экономических зон в Украине определяется прежде всего Хо-

зайштовенным кодексом (ХК) Украины и специальными законодательными актами Украины, это в частности (но не исключительно) Закон Украины “Об общих принципах создания и функционирования специальных (свободных) экономических зон” от 13 октября 1992 года, с последующими изменениями и дополнениями и другими нормативно-правовыми актами.

Задавая вопросы о специфике правового положения СЭЗ, необходимо исследовать такие аспекты, как: определение понятий/термина Специальной ЭЗ и Свободной ЭЗ. Целостный анализ в формате указанных аспектов терминов позволит прийти к пониманию ключевых различий этих экономических зон и их законодательного определения.

Ответить на эти вопросы поможет детальный анализ законодательства Украины некоторых положений законодательства других стран и международного законодательства, научных трудов ученых.

Анализ законодательных источников дает все основания сделать вывод, что позиция законодателя относительно тождества (равнозначности) понятий Свободных ЭЗ и Специальных ЭЗ изменилась, но все же требует законодательного урегулирования.

Ключевые слова: специальная экономическая зона (СЭЗ), свободная экономическая зона (СЭЗ), Специальная ЭЗ и Свободная ЭЗ в Украине, особая экономическая зона (ОЭЗ), зоны свободной торговли (ЗСТ), инвестирование.

Liashenko Oleh. Concept special (free) and other economic zones

Today the legal status of special economic zones in Ukraine is determined primarily by the Commercial Code (CC) of Ukraine and special laws of Ukraine, the law of Ukraine “On general principles of special (free) economic zones creation and functioning” 13 October 1992, with subsequent amendments and supplements and other legal acts.

Asking a question about the specifics of the legal status of SEZ it is necessary to research issues such as: definition of term of Special EZ and Free EZ. The analysis in the format of specified aspects of the terms

will come to the understanding of the key differences of these economic zones and their legal definition.

The detailed analysis of the Ukrainian legislation, some provisions of the legislation of other countries and international legislation, scientific works of scientists can help to answer these questions.

Analysis of legal sources has every reason to conclude that the position of the legislator regarding to identity (equivalence) of concepts of Free EZ and Special EZ has changed, but has still required law regulation.

Key words: *special economic zone (SEZ), free economic zone (FEZ), Special EZ and EZ Free in Ukraine, a specific economic zone (SEZ), Free Trade Area (FTA), investment.*

З давніх часів деякі держави намагалися заохочувати розвиток внутрішніх господарських відносин та зовнішньоекономічної діяльності шляхом надання податкових та митних пільг підприємцям. Для цього виокремлювались відповідні території (зони), що називалися “вільними зонами”, “вільними портами”, “вільними складами” тощо¹.

Перша документально відома вільна зона була проголошена в 166 році до нашої ери владою грецької держави з метою сприяння торгівлі на острові Делос, на якому приїжджі купці звільнялися від податків, мит та виконання адміністративних формальностей².

Серед перших вільних економічних зон можна назвати Ганзейський союз³, яким були встановлені єдині принципи вільної торгівлі, що передбачали митні пільги, створений за ініціативи німецькі купців, та який з XVIII ст. об'єднав 200 міст⁴.

Також, одною з перших вільних економічних зон є й Портофранко (від італійських слів porto franco – вільний порт) – порт, що користується правом безмитного ввезення і вивозу товарів або має сприятливі митні правила, не входить до складу митної території держави, рух товарів здійснювався без митних формальностей та сплати мит. Але при переміщенні товарів всередину країни застосовувався звичайний митний режим⁵.

Наприкінці 1990-х рр. в Україні було створено низку спеціальних економічних зон, де запроваджувалися пільгові режими ведення діяльності, зокрема, щодо оподаткування прибутків та ввезення товарів і обладнання⁶.

Станом на сьогоднішній день правовий статус спеціальних економічних зон в Україні визначається перш за все Господарським кодексом (ГК) України⁷ та спеціальними законодавчими актами України, це зокрема (але не виключно) Закон України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13 жовтня 1992 року, з наступними змінами та доповненнями⁸ та іншими нормативно-правовими актами.

Відповіді на ці запитання допоможе детальний аналіз законодавства України, деяких положень законодавства інших країн та міжнародного законодавства, наукових праць вчених.

В Основному Законі України – Конституції України⁹, зокрема у п.5 ст.92 визначено, що виключно законами України визначаються засади виключної (морської) економічної зони. Тобто ВЕЗ ототожнюється з морською економічною зоною.

Законодавець у Господарському кодексі (ГК) України нам вказує, що спеціальні (вільні) економічні зони є різновидом спеціального режиму господарювання¹⁰.

З аналізу пункту 2 статті 401 ГК України¹¹ ми приходимо до висновку, що така зона є предметом державного регулювання, і метою їх є залучення інвестицій, та ефективного їх використання, активізації спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності з метою збільшення експорту товарів, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції і послуг, впровадження нових технологій, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних, матеріальних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України.

Під ВЕЗ розуміється частина території України, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства України¹².

На території України можуть створюватися спеціальні (вільні) економічні зони різних функціональних типів: вільні митні зони і порти, експортні, транзитні зони, митні склади, технологічні парки, технополіси, комплексні виробничі зони, туристично-рекреаційні, страхові, банківські тощо. Окремі економічні зони можуть поєднувати в собі функції, властиві різним типам спеціальних (вільних) економічних зон¹³.

Спеціальна (вільна) економічна зона являє собою частину території України, на якій встановлюються і діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України. На території спеціальної (вільної) економічної зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб¹⁴.

Спеціальною (вільною) економічною зоною вважається частина території України, на якій встановлено спеціальний правовий режим господарської діяльності, особливий порядок застосування та дії законодавства України. На території спеціальної (вільної) економічної зони можуть запроваджуватися пільгові митні, податкові, валютно-фінансові та інші умови підприємництва вітчизняних та іноземних інвесторів¹⁵.

Також існує й наступне визначення спеціальної економічної зони – це територія, в межах якої відповідним законом України встановлюється і діє спеціальний правовий режим господарської діяльності та спеціальний порядок застосування і дії законодавства України¹⁶.

Слід зазначити, що вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання¹⁷.

Законодавцем введений в обіг термін інтерпорт (за функціональним призначенням якого є розміщення транзитних вантажів, їх зберігання, дороблення, сортування, пакування, надання транспортно-агентських, експедиторських та пов'язаних з ними фінансових послуг, торгівлі, тощо)¹⁸.

В науковій літературі, підручниках ми зустрічаємо відсутність розмежування понять спеціальних та вільних економічних зон, ці поняття між собою не розрізняють.

Так Галянтич М.К., Вінник О.М.¹⁹ наводять визначення поняття СЕЗ встановлені статтею 401 ГК України²⁰.

Ю.М. Крупка, В.О. Кучер, В.С. Мілаш надають визначення СЕЗ, що наведене у статті 1 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”²¹.

В.С. Щербина наводить наступне визначення спеціальної економічної зони, яке є більш наближеним до статті 401 ГК України²² – це частина території України, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства України. Для СЕЗ характерним є те, що в них створюються сприятливі валютно-фінансові умови для розвитку банківсько-кредитної системи, страхування та системи державного інвестування²³.

За визначенням наведеним у вільній енциклопедії Вікіпедія, спеціальна економічна зона (СЕЗ) в Україні – територія, в межах якої відповідним законом України встановлюється і діє спеціальний правовий режим господарської діяльності та спеціальний порядок застосування і дії законодавства України, а вільна економічна зона (ВЕЗ) – це частина території країни, виділена із загального митного кордону держави, яка має повну свободу в режимі господарських питань, з особливим режимом управління і пільговими умовами діяльності, податковими пільгами для місцевих підприємств та іноземних фірм²⁴.

У навчальній і науковій літературі поняттю “вільна економічна зона” дається більш широке тлумачення.

Під ВЕЗ варто розуміти частину території країни, на якій з ініціативи центральних або місцевих органів влади на основі відпо-

відного “пакету” законодавчих і нормативних актів з урахуванням взаємовигідних інтересів сторін встановлюється пільговий режим інвестування, оподаткування, фінансування, кредитування, а також особливий візовий, валютний та митний режими, визначаються законодавчі та організаційні границі, спеціалізація та пріоритети розвитку галузей і виробництв в інтересах суспільства і держави²⁵.

За визначенням М.М. Богуславського, “під вільними економічними зонами в міжнародній практиці розуміються відокремлені території держав, на яких для вирішення конкретних економічних і інших завдань створюються особливі сприятливі умови для діяльності іноземних підприємств”. С.А. Рибаків і Н.А. Орлова розглядають поняття ВЕЗ і ОЕЗ як рівнозначні і визначають їх як “відносно відокремлену частину території країни, якій встановлюється особливий правовий режим для бізнесу, включаючи податкові, митні, адміністративні і громадянсько-правові пільги та гарантії”²⁶.

За визначенням професора В.Є.Рибалкіна вільна (особлива) економічна зона (ВЕЗ) – це частина території країни з особливим економічним, правовим і адміністративним режимом, що забезпечує розширення зовнішньоекономічних зв’язків, залучення іноземних і вітчизняних інвестицій і нових технологій, створення сучасних виробництв, що працюють переважно на експорт²⁷.

Як вказує Б.М. Смітєнко та В.К. Поспелова вільна економічна зона – це частина території держави з особливим, пільговим режимом господарської, інвестиційної і зовнішньоторгової діяльністю²⁸.

Так, О.В.Пушкін та І.Г. Богданов надають наступне визначення ВЕЗ – так, вільна економічна зона уявляє собою відносно відокремлену частину території держави, на якій встановлюється особливий правовий режим для бізнесу, що включає податкові, митні, адміністративні і цивільно-правові пільги і гарантії²⁹.

Л.Д. Гагут та К.Н. Панферов вказують, що вільні економічні зони (ВЕЗ) – це зони, в яких діє особливий економічний і правовий режим в порівнянні з рештою території країни. Зазвичай головна мета, яку переслідує їх створення, полягає в залученні іноземних

інвестицій та створенні умов для інтенсивного розвитку даної території. Для цього в них встановлюється більш ліберальний економічний режим, який виражається в таких формах, як пільгове оподаткування, звільнення від митних зборів, введення особливих умов найму та звільнення робочої сили і т.д.³⁰

Р.С. Давельткедінова наводить наступне визначення поняття вільна зона – це частина національного економічного простору, де введена і застосовується певна система пільг і стимулів, які не використовуються в інших її частинах³¹.

Найбільш слушним, з точки зору повноти, визначенням ВЕЗ у літературі, та з точки зору правозастосування в практичній діяльності – є визначення наведені В.Є.Рибалкіним³² і О.В.Пушкіним та І.Г.Богдановим³³.

Різновидом вільних економічних зон, що створюються на території всієї держави або суб'єкта федерації (конфедерації) є офшорна зона, особливістю якої є створення для суб'єктів господарювання сприятливого валютно-фінансового, податкового режиму, високого рівня захищеності банківської та комерційної таємниці, лояльність державного регулювання, спрощені вимоги до ліцензування. Відмінністю офшорних юрисдикцій від інших вільних економічних зон є поширення зазначеного режиму виключно на суб'єктів господарювання – нерезидентів, які не здійснюють господарської діяльності і не мають джерел доходу на її території³⁴.

Зони вільної торгівлі (ЗВТ) являють собою різноманітні територіальні утворення, які зазвичай виводяться за межі національної митної території, організовуються в морських і річкових портах, в аеропортах, на великих залізничних прикордонних станціях, автострадах, поблизу “митних міст” і т. п. Якщо ВЕЗ працює на вивезення товарів, вона має статус “зони зовнішньої торгівлі” (ЗЗТ) або “вільної зовнішньоторговельної зони” (ВЗТЗ). Якщо в зоні переважає ввезення продукції, то це “зона внутрішньої торгівлі” або “вільна внутрішньоторгова зона”. Якщо ж діяльність ВЕЗ носить змішаний характер, тобто частки ввезення та вивезення приблизно рівні, то їх частіше називають “вільними митними зонами” (ВМЗ).

Для позначення типу ВЕЗ міст-портів, що мають статус ЗВТ в світовій практиці зустрічаються поняття “вільні торгові порти”, “вільні портові зони”, “митні зони”, “вільні порти”, “відкриті прибережні міста” (ВПМ)³⁵.

Промислово-виробничі або підприємницькі зони (ПВЗ або ПЗ) іноді їх називають “зонами промислової обробки” (ЗПО), іноді – просто “продуктивними зонами” (ПЗ), але частіше – “вільними експортними зонами” (ВЕКЗ) або “зонами вільного імпорту” (ЗВІ), створюються як території зі спеціальним митним режимом, де діють певні податкові, фінансові та інші пільги і носять назву “спеціальних економічних зон” (СпЕЗ)³⁶.

Торгово-промислові зони (ТПЗ), як свідчить сама їх назва, є своєрідною комбінацією ЗВТ і ПВЗ. На їх території вводяться візовий, митний, фінансово-кредитний, а також валютний режими, покликані створити найбільш сприятливі умови діяльності підприємств-резидентів ВЕЗ³⁷.

Техніко-розроблюючі і техніко-впроваджувальні зони (ТРЗ і ТВЗ) являють собою територіальні утворення (анклави), що використовують національні наукові кадри і закордонних фахівців, які пов’язані спільністю цілей і завдань НТП, що користуються єдиною системою податкових і фінансово-кредитних пільг. Такі типи ВЕЗ називають “технопарками”, “технополісами”, “наукоградами”. Зустрічаються і більш оригінальні назви подібних територіальних утворень, наприклад, “Кремнієва долина”, “Дослідницький трикутник”. До утворень подібного типу можна віднести і так звані “номерні міста – заводи” типу Арзамас-16; Красноярськ-26, “наукові парки”³⁸.

Існує два різних підходи до організації ВЕЗ незалежно від її типу: територіальний (залежить від “зональної” політики, що проводиться країною) і функціональний³⁹.

До “функціональних зон” (ФЗ) відносяться банківські (ВБЗ), страхові (ВСЗ) - території, в межах яких можна здійснювати підприємницьку діяльність, маючи справу з іноземними та вітчизняними клієнтами, вітчизняним та іноземним капіталом, відмінною рисою яких є високий ступінь розвитку інфраструктури території, рекреа-

ційно-туристські (РТЗ), історико-культурні (ОІКЦ), екологічні та інші сервісні ВЕЗ⁴⁰.

За визначенням прийнятим у міжнародному праві “вільна зона” – частина території Договірної Сторони, в межах якої розміщені на ній товари, як правило, розглядаються як такі, що знаходяться за межами митної території настільки, наскільки це стосується ввізних мит та податків⁴¹.

Виняткова економічна зона являє собою район, який знаходиться за межами територіального моря і прилеглий до нього, який підпадає під встановлений в цій частині особливий правовий режим, згідно з яким права і юрисдикція прибережної держави і права та свободи інших держав регулюються відповідними положеннями Конвенції⁴².

ВЕЗ будь-якого типу – особливе територіально-господарське та адміністративно-територіальне утворення. У різних країнах світу використовуються самі різні позначення ВЕЗ, так це “вільна економічна зона”, “зона вільного підприємництва”, “зона найбільшого сприяння в торгівлі”, “вільна митна зона”, “зона вільної торгівлі”, “зона вільного експорту”, “вільна зона”, “спеціальна економічна зона”, “відкрите прибережне місто”, “район економічного розвитку”, “особлива економічна зона”, “вільні промислові зони”⁴³.

Інститут особливих економічних зон (ОЕЗ) – складно-організована система, яка включає відмінну від прийнятої на решті території країни підсистему податкових і митних преференцій, а також особливий порядок створення та функціонування підприємств – резидентів зон. Залежно від обраного типу зони (промислової, виробничої, техніко-впроваджувальної, туристсько-рекреаційної або портової) існуючі правові механізми дії ОЕЗ дозволяють знаходити нові або відновлювати існуючі зв’язки між різними учасниками соціально-економічних процесів узгоджувати інтереси окремих господарюючих суб’єктів, згладжувати відставання в розвитку прилеглих до ОЕЗ територій, ефективно функціонувати в міждержавній виробничій кооперації, створювати конкурентні переваги і забезпечувати можливість інтеграції країни в систему світових господарських зв’язків⁴⁴.

Особлива економічна зона або вільна економічна зона (скорочено ОЕЗ або ВЕЗ) – обмежена територія в регіонах з особливим юридичним статусом по відношенню до решти території і пільговими економічними умовами для національних або іноземних підприємств⁴⁵.

Рада ЄЕС⁴⁶ надає визначення вільних зон і складів: free зона означає частину митної території Співтовариства, окрему від решти частини цієї території, та free склад означає приміщення, розташоване в межах митної території Співтовариства. При цьому, ні нагляд ні митний контроль не повинні проводитися у вільній зоні або у вільному складі⁴⁷.

Слід зазначити, що існує й Європейська асоціація вільної торгівлі (англ. European Free Trade Association, EFTA), також відома як “Мала зона вільної торгівлі”⁴⁸ – це зона вільної торгівлі⁴⁹, що об’єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до Європейського Союзу, зокрема, Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації та які підписали 4 січня 1960 року у Стокгольмі “Конвенцію про заснування Європейської асоціації вільної торгівлі”. Оновлену угоду (Вадуцька конвенція) було підписано 21 червня 2001 року у м. Вадуц, Ліхтенштейн і вона набула чинності 1 червня 2002 року, одночасно з набуттям чинності пакетом двосторонніх угод між Швейцарією та ЄС⁵⁰.

На жаль в Україні позитивної практики як в Європі щодо полегшення ведення бізнесу в економічних зонах не відмічається, так, Законами України⁵¹ були внесені зміни та скасовані пільги щодо митного, податкового та валютно-фінансового регулювання у спеціальній (вільній) економічній зоні, аналіз яких дає підстави стверджувати, що всі суб’єкти в таких економічних зонах працюють на тих самих умовах, що й інші суб’єкти господарювання. Отже, фактично спеціальні (вільні) економічні зони перетворилися із взаємних прав і обов’язків між державою і суб’єктом(ами) господарювання в таких зонах, лише тільки на обов’язки суб’єктів господарювання (вимоги до суми інвестицій і жодних пільг, гарантій). При цьому, держава не приймає на себе жодного обов’язку.

Вільна економічна зона, зона вільного підприємництва – спеціально виділена частина території країни з пільговим митним, валютним, податковим, візовим і трудовим режимами. У таких зонах заохочується приплив іноземного капіталу, різного роду спільна з іноземним капіталом діяльність, розвиток експорту, вводяться пільгові податки, митні збори, встановлюються “м’які” режими оренди, отримання віз, валютного обміну, трудового найму. Всі ці заходи покликані служити залученню іноземних інвестицій. Створюються для вирішення зовнішньоторговельних, загальноекономічних, соціальних, регіональних та науково-технічних завдань⁵².

Отже за наведеними визначеннями ЄЗ – ключовими для них є свобода підприємництва, та реальні пільги, і ці пільги стосуються і податків і самої господарської (комерційної) діяльності будь-яких юридичних та фізичних осіб.

На перший погляд здається що нижченаведені слова є рівнозначними (тотожними) і всі вони є синонімами, однак все ж при більш детальному вивченні всі вони є різними і їх прирівнення як до одного поняття (терміну) є юридично некоректним. Отже, за видами економічні зони можна поділити наступним чином: спеціальні, вільні, спеціалізовані, особливі, виняткові, які у свою чергу також можуть мати поділ за видами, своїм функціональним призначенням, тощо.

У наведених визначеннях спільним є те, що за національним законодавством СЕЗ/ВЕЗ – це частина території, як географічно так і економічно, на якій існує певний спеціальний режим, при цьому такий режим має часові межі, які обраховуються досить тривалим терміном, але й дещо вони відрізняються одне від іншого. Як правило відповідний Закон про СЕЗ містить й питання земельних відносин, це насамперед стосується таких чинників як площа, межа, суб’єкт розпорядження, допустиме цільове (функціональне) призначення.

Так національний законодавець до прийняття Закону України “Про створення вільної економічної зони “Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій тери-

торії України”⁵³ не розрізняв понять спеціальна та вільна зони, вони були тотожними⁵⁴.

Так вільна економічна зона передбачає пільги податкового, митного характеру, тоді як спеціальна економічна зона є більш ширшим поняттям так як в такій зоні встановлюється спеціальний правовий режим як господарської діяльності так і дії законодавства.

Назва Закону визначає тип/вид зони це або вільні або спеціальні зони, та територіальні обмеження його юрисдикції. Як правило більшість Законів про СЕЗ сьогодні стосується або портів, або великих промислових зон. Якщо першим у зв'язку з місцем розташування за функціональною ознакою притаманні заздалегідь визначенні Законом види діяльності в такій зоні, що накладає певну обмеженість, то у других таких обмежень практично не має, так це може бути не тільки промислове виробництво, будь-які послуги, транспортна логістика, а й створення банківських та інших фінансових, страхових установ⁵⁵.

Все ж з метою усунення суперечностей необхідно:

1) переглянути нині діючі Закони про СЕЗ, здійснити аналіз їх правозастосування майже за 20-річний термін їх існування, світовий досвід та привести їх у відповідність до сьогоденних вимог;

2) уточнити зміст терміну “спеціальні економічні зони”, врахувати положення та практичний світовий досвід, міжнародне право та з метою усунення протиріч між терміном ВЕЗ за національним законодавством і міжнародним визначенням терміну ВЕЗ наведеним у Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур, Кіото, 18 травня 1973 року⁵⁶.

Пропонується:

1) виключити із Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13 жовтня 1992 року⁵⁷ – слово “(вільні)”, заливши в законодавстві єдиний підхід до визначення СЕЗ. З цією метою пропонується об'єднати існуючі три законодавчих визначення до одного єдиного, закріпивши його у Господарському кодексі України⁵⁸, та “продублювати” їх в Законах України “Про зовнішньоекономічну діяльність” та “Про

загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” виключивши існуючі визначення С(В)ЕЗ⁵⁹;

2) замінити по тексту Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”⁶⁰ термін “економічна діяльність” та термін “господарська діяльність”;

3) надати наступне визначення вільної економічної зони: ВЕЗ – це спеціальний режим господарювання, що встановлюється на частині території держави (держав), що є складовою частиною господарського комплексу країни (групи країн) та частина простору національної економіки такої (таких) держави (держав), що виділені із загального митного кордону держави (держав), яка має повну свободу в режимі господарських питань, з особливим режимом управління, на якому застосовується особлива система стимулів, пільг (у т.ч. фіскальних, валютно-фінансових), преференцій, гарантій, спрощений візовий і трудовий режими, що відсутні на інших територіях країни (країн) та встановлюється особливий порядок застосування і дії чинного законодавства держави (держав), відповідно до якого товари незалежно від держави походження ввозяться на таку територію та вивозяться з цієї території за межі митної території держави (держав) із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання господарської, інвестиційної і зовнішньоторгової діяльності;

4) надати наступне визначення спеціальної економічної зони: СЕЗ – є спеціальним режимом господарювання на частині території України, в межах якої встановлюється і діє для національних та іноземних юридичних і фізичних осіб – підприємців спеціальний правовий і адміністративний режим господарської діяльності, та спеціальний порядок застосування і дії законодавства України, що забезпечує розширення зовнішньоекономічних зв’язків, з метою залучення інвестицій і нових технологій, створення сучасних виробництв;

5) внести зміни до Закону України “Про створення вільної економічної зони “Крим”⁶¹ замінивши по тексту Закону термін “вільна” на “особлива”.

1. *Господарське* право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / В.М. Гайворонський, В.П. Жушман, Н.В. Погорецька та ін. ; за ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. – Х. : Право, 2005. – С. 353.

2. *Постійне* представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві, Європейська асоціація вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/efta>

3. *Штенцель А.* История войн на море / Штенцель А. : в 2-х т. Т. 1. – М. : Изографус, ЭКСМО-Пресс. 2002. – 704 с.; Т. 2. – М. : Изографус, ЭКСМО-Пресс. 2002. – 800 с. / Первое издание Петроград, 1918 / А. Stenzel - Н.Kirchoff, Seekriegsgeschichte in ihren wichtigsten Abschnitten mit Berücksichtigung der Seetaktik, sv. I-VI, Hannover, 1907 – 1911.

4. *Верещагин С.Г.* Управление свободными экономическими зонами: цели создания, виды и налоговые преференции : учеб. пособ. / Верещагин С.Г. – Владивосток : Изд-во ВГУЭС, 2009. – С. 8-9.

5. *Чмир О.С.* Навчальна програма дисципліни “Вільні економічні зони” (для бакалаврів) / Чмир О.С. – К. : МАУП, 2003. – С. 3. Порто-Франко. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Порто-франко>; Верещагин С.Г. Цит. праця.– С. 8-9]

6. *Національний інститут стратегічних досліджень.* Нові форми організації територій з особливим податковим режимом (СЕЗ і ТПР). Аналітична записка. Січень 2010 року за № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/January2010/05.htm>; Про Концепцію створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.1994 р. № 167, втратила чинність на підставі Постанови КМ України за № 1109 від 25.08.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/167-94-%D0%BF/print1445682807847993>

7. *Господарський* кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231>

8. *Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон* : Закон України від 13.10.1992 р.

№ 2673-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231> **9.** Конституція України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print144486515721867> **10.** Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231>, розділ VIII, глава 39. **11.** Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231> **12.** Про Концепцію створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.1994 р. № 167, втратила чинність на підставі Постанови КМ України за № 1109 від 25.08.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/167-94-%D0%BF/print1445682807847993>, розділ 1 абзац 1 Додатку. **13.** Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231>, стаття 403; Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231>, стаття 3; Положення про критерії визначення пріоритетних видів економічної діяльності в спеціальних (вільних) економічних зонах: та на територіях зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності і порядок їх застосування затверджене наказом Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України 14.03.2000 р. № 28/51, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.03.2000 р. за № 206/4427. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0206-00/print144454864528521> **14.** Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231>, стаття 1. **15.** Гос-

подарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231>, стаття 401; *Про створення* вільної економічної зони “Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України : Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1636-18/print1444030910643305>, стаття 1; *Конвенція* Організації Об’єднаних націй з морського права 1982 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_057/print1444207238668215 та http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_c87/print1445682807847993 - текст першоджерела: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part5.htm; Угода про імплементацію частини XI Конвенції від 10 грудня 1982 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/728-14/print1445682807847993> та http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_183/print1445682807847993 та http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_k41/print1445682807847993; *Конвенція* про міжнародну цивільну авіацію 1944 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_038/print1445682807847993 та http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/954_011/print1445682807847993 ; *Договір* з відкритого неба 1992 року (Постатейна характеристика). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_316/print1445682807847993 та <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1509-14/print1445682807847993>; *Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України* : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1207-18/print1445682807847993>; *Про створення* вільної економічної зони “Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1636-18/print1444030910643305>, пункти 3.1.-3.4. статті 3; Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ре-

сурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1445682807847993>, стаття 9; статті 160, 161; *Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування* « Закон України від 26.06.1997 р. № 400/97-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/400/97-вр/print1445682807847993>; *Митний кодекс України* від 13.03.2012 р. № 4495-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print1445682807847993> та <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-5/glava-21/>, стаття 430. **16.** *Про зовнішньоекономічну діяльність* : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12/print1445682807847993>, абзац 46 статті 1. **17.** *Митний кодекс України* від 13.03.2012 р. № 4495-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print1445682807847993> та <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-5/glava-21/>, стаття 130 пункт 1. **18.** *Про спеціальну економічну зону “Інтерпорт Ковель”* : Указ Президента України від 22.06.1999 р. № 702/99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/702/99/print1445682807847993>; *Ковель* – сайт міста. Спеціальна економічна зона “Інтерпорт Ковель”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kovel.osp-ua.info/index.php?ch=4&fl=zona>; Губернатор Волині хоче зробити в Ковелі інтерпорт, 19 березня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.volynpost.com/news/print/12512-gubernator-volyni-hoche-zrobyty-v-koveli-interport> **19.** *Вінник О.М.* Господарське право : курс лекцій / Вінник О.М. – К. : Атіка, 2004. - С. 624. **20.** *Господарське право України* : підручн. для студ. вищ. навч. закл. / Гальянтич М.К., Грудницька С.М., Міхатуліна О.М. та ін. – К. : МАУП, 2005. – С. 399-400; *Council Regulation (EEC) No 2504/88 of 25 July 1988 on free zones and free warehouses*; Official Journal L 225, 15/08/1988 P. 0008 – 0013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:31988R2504> та <http://policy.mofcom.gov.cn/english/flaw!fetch.action?id=6247f8f3-aeb1-42fb-94f3-c3ade6b0113f&pager.pageNo=35>, - С. 561-579. **21.** *Крупка Ю.М.* Господарське право України : навч. посіб. для дис-

танційного навчання / Крупка Ю.М. / за наук. ред. Н.Р. Малишевої. – К. : Університет “Україна”, 2007. – С. 275-281; *Кучер В.О.* Господарське право : курс лекцій / В.О. Кучер, В.М. Парасюк. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – С. 346-354; *Мілаш В.С.* Господарське право : курс лекцій / Мілаш В.С. : у 2 ч. – Ч. 2. – Х. : Право, 2010. – С. 292-294; *Про спеціальну* (вільну) економічну зону “Порто-франко” на території Одеського морського торговельного порту : Закон України від 23.03.2000 р. № 1607-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/print1445682807847993>; редакція станом на 23.03.2000 р. – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/ed20000323/print1442827829425319> **22.** *Господарський* кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231> **23.** *Щербина В.С.* Господарське право: підручник / Щербина В.С. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – С. 609; *Щербина В.С.* Господарське право: підручник / В.С. Щербина. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – С. 616-624. **24.** *Спеціальна* економічна зона (СЕЗ). Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Спеціальна_економічна_зона](https://uk.wikipedia.org/wiki/Спеціальна_економічна_зона); *Вільна* економічна зона (ВЕЗ). Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Вільна_економічна_зона **25.** *Национальная* экономика: учебник / под общей ред. акад. РАЕН В.А. Шульги. – М. : Изд-во Рос. экон. акад., 2002. – С. 542-543; *Большой* юридический словарь [Електронний ресурс] / [Додонов В. Н., Ермаков В. Д., Крылова М. А. Палаткин А. В., Панов В. П., Трофимов В. Н.]. – М. : Инфра-М. 2001. 790 с. – Режим доступу : <http://i.booksgid.com/web/online/13486> та http://www.petrograd.biz/dictionaries/dict_big_law18.php або http://bookz.ru/authors/avtor-neizvesten-3/jur_diction/page-83-jur_diction.html чи http://www.internet-law.ru/dic/jurisprudence.php?dic_tid=5712 чи http://www.vs-slova.ru/index.php?dictionary=law&word=svobodnaya_ekonomicheskaya_zona чи <http://banauka.ru/267.html>; Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. [Електронний ресурс]. – Режим до-

ступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print1445682807847993> та <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-5/glava-21/> ; *Экономика* : учебник / под ред. д-ра экон. наук проф. А.С. Булатова. – М. : Экономистъ, 2003. – С. 656. **26. Павлов П.В.** Институт особых экономических зон в Российской Федерации: финансово-правовые и организационно-экономические аспекты функционирования / Павлов П.В. – М. : Магистр: ИНФРА-М, 2010. – С. 67-68. **27. Международные экономические отношения** : учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / под ред. В.Е. Рыбалкина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. (Серия “Золотой фонд российских учебников”). – С. 35-36. **28. Внешнеэкономическая деятельность** : учеб. для студ. сред. проф. учеб. заведений / Смитиенко Б.М., Поспелов В.К., Карпова С.В. и др. ; под ред. Б.М. Смитиенко, В.К. Поспелова. – М. : Издательский центр “Академия”, 2008. – С. 116. **29. Особые экономические зоны в России: Правовое регулирование** / А.В. Пушкин, И.Г. Богданов. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2009. – С. 13. **30. Гагут Л.Д.** Мировая экономика и внешнеэкономическая деятельность : тексты лекций / Л.Д. Гагут, К.Н. Панферов. – М. : МГТУ ГА, 2008. – С. 53 **31. Давлеткильдинова Р.С.** Мировая экономика : текст лекций / Давлеткильдинова Р.С. – СПб., 2000. – С. 64. **32. Международные экономические отношения** : учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / под ред. В.Е. Рыбалкина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. (Серия “Золотой фонд российских учебников”). – С. 35-36. **33. Особые экономические зоны в России: Правовое регулирование** / А.В. Пушкин, И.Г. Богданов. – М. Альпина Бизнес Букс, 2009. – С. 13; *Special economic zones. Political priority, economic gamble. Free-trade zones are more popular than ever-with politicians, if not economists.* Apr 4th 2015. [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21647630-free-trade-zones-are-more-popular-everwith-politicians-if-not>; *Авдокушин Е.Ф.* Международные экономические отношения : учеб. пособие. – М. : ИВЦ “Маркетинг”, 1999. – С. 23. **34. Господарське право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей**

вищих закладів освіти / Гайворонський В.М., Жушман В.П., Погорецька Н.В. та ін.; за ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. – Х. : Право, 2005. – С. 357. **35.** *Национальная экономика* : учебник / под общей ред. акад. РАЕН В.А. Шульги. – М. : Изд-во Рос. экон. акад., 2002. – С. 543; *Международные экономические отношения*: учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / под ред. В.Е. Рыбалкина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. (Серия “Золотой фонд российских учебников”). – С. 543. **36.** *Национальная экономика* : учебник / под общей ред. акад. РАЕН В.А. Шульги. – С. 543-544. **37.** Там же. – С. 544. **38.** Там же. – С. 544. **39.** Там же. – С. 542, 546. **40.** Там же.. – С. 545-546. **41.** *Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур*, Кіото, 18 травня 1973 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_004/print1434202491012231 та http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_643/print1433782758929064 **42.** *Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права* (UNCLOS, Монтего-Бей, 10 грудня 1982 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/lawsea46-84.pdf Конвенція ратифікована Законом України № 728-XIV від 03.06.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_057/print1433782758929064 та http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c87, стаття 55. **43.** *Национальная экономика* : учебник / под общей ред. акад. РАЕН В.А. Шульги. – С. 542, 146-151; *Особлива економічна зона EURO-PARK*, Катовицька особлива економічна зона, Сувальська особлива економічна зона, Легницька особлива економічна зона, Лодзинська особлива економічна зона, Валбжихська особлива економічна зона, Каменногурська особлива економічна зона малого підприємництва, Костшинсьько-Слубицька особлива економічна зона, Слупська особлива економічна зона, Особлива економічна зона «Страховице», Тарнобжегська особлива економічна зона Euro-Park Wislosan, Поморська особлива економічна зона, Вармино-Мазурська особлива економічна зона, Особлива економічна зона Краківський технологічний парк [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

port.gov.ua/ukr/info/links/pol/3681.html; *Министерство* экономического развития Российской Федерации. [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://economy.gov.ru/wps/wcm/connect/economylib4/designElements/specialEconomicAreasMain/specialEconomicAreas/>; *Особая* экономическая зона “Алабуга”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.alabuga.ru/>; *О специальных* экономических зонах в Республике Казахстан : Закон Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 27.10.2015 г.). [Электронный ресурс] – Режим доступа: - http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31038117; *Указы* Президента Казахстана о создании: О создании специальной экономической зоны “Астана - новый город”, О создании специальной экономической зоны “Парк инновационных технологий”, О создании специальной экономической зоны “Морпорт Актау”, О создании специальной экономической зоны “Национальный индустриальный нефтехимический технопарк”, О создании специальной экономической зоны “Оңтүстік”, О создании специальной экономической зоны “Павлодар”, О создании специальной экономической зоны “Сарыарқа”, О создании специальной экономической зоны “Химический парк Тараз”, О создании специальной экономической зоны “Хоргос - Восточные ворота”, О создании специальной экономической зоны “Бурабай” [Электронный ресурс] – Режим доступа : [http:// www.kazninvest.kz/SEZ/legislation.php](http://www.kazninvest.kz/SEZ/legislation.php); Специальные экономические зоны. [Электронный ресурс] – Режим доступа : – [http:// business.gov.kz/ru/free-economic-zone/](http://business.gov.kz/ru/free-economic-zone/) **44.** *Павлов П.В.* Институт особых экономических зон в Российской Федерации: финансово-правовые и организационно-экономические аспекты функционирования / Павлов П.В. – М.: Магистр: ИНФРА-М, 2010. – С. 7-8; *Об особых* экономических зонах в Российской Федерации” : Федеральный закон Российской Федерации от 22 июля 2005 года № 116-ФЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http://www.rg.ru/2005/07/27/ ekonom-zony-dok.html](http://www.rg.ru/2005/07/27/ekonom-zony-dok.html) ; *Republic of Lithuania*, Law on the fundamentals of free economic zones, 28 June 1995 No I-976, Vilnius. Official Gazette “Valstybės Žinios”, 1995, No. 59-1462.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fez.lt/uploads/Law%20on%20the%20fundamentals%20of%20FEZ.docx>; *Law of the Republic of Lithuania on the Klaipėda free economic zone*, 12 September 1996, No I-1516; Vilnius. Official Gazette, 1996, No. 92-2143. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fez.lt/uploads/Klaipedos%20LEZ%20istatymas_EN.doc та першоджерело - <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?a=31378&b>; *Lietuvos Respublikos. Šiaulių Laisvosios Ekonominės Zonos – Įstatymas 2011 M. Gruodžio 23 D. Nr. XI-1909*. Vilnius. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaleska.showdoc_1?p_id=415911&p_query=&p_tr2=2; *Akmenė Free Economic Zone*. Wikipedia. The Free Encyclopedia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Akmen%C4%97_Free_Economic_Zone та http://www.ukmin.lt/web/lt/lezkonkursai/akmenes_laisvoji_ekonomine_zona/akmenes_laisvoji_ekonomine_zona; *Kaunas Free Economic Zone*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Kaunas_Free_Economic_Zone та *Kaunas free economic zone (FEZ)*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ftz.lt/index.php/html-meniu/kaunas-fez/60> ; *Kėdainiai Free Economic Zone*. The Free Encyclopedia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/K%C4%97dainiai_Free_Economic_Zone та <http://kedainiulez.lt/ru/apie-kedainius/>; *Klaipėda Free Economic Zone*. Wikipedia. The Free Encyclopedia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Klaip%C4%97da_Free_Economic_Zone; *Marijampolė Free Economic Zone*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Marijampol%C4%97_Free_Economic_Zone та <http://www.balticfez.com/wp-content/uploads/2014/10/B-FEZ-brosiura-RU.pdf>; *Panevėžys Free Economic Zone*. Wikipedia. The Free Encyclopedia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Panev%C4%97%C5%BEys_Free_Economic_Zone **45. Особлива економічна зона (ОЕЗ)**. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/Особая_экономическая_зона **46. Council**

Regulation (EEC) No 2504/88 of 25 July 1988 on free zones and free warehouses; Official Journal L 225, 15/08/1988 P. 0008 – 0013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:31988R2504> та <http://policy.mofcom.gov.cn/english/flaw!fetch.action?id=6247f8f3-aeb1-42fb-94f3-c3ade6b0113f&pager.pageNo=35>, пункт 4. **47. Commission Regulation (EEC) No 2562/90 of 30 July 1990 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) No 2504/88 on free zones and free warehouses; Official Journal L 246, 10/09/1990 P. 0033 – 0043. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31990R2562>** **48. Економічний** енциклопедичний словник. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.subject.com.ua/economic/slovník/2147.html> **49. Міністерство** економічного розвитку і торгівлі України, Інформаційна довідка про Європейську асоціацію вільної торгівлі, Департамент торговельних переговорів та співробітництва з СОТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://meold.kmu.gov.ua/mines/control/uk/publish/printable_article?art_id=137692; *Постійне* представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві, Європейська асоціація вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/efta> **50. Європейська** асоціація вільної торгівлі (англ. European Free Trade Association, EFTA). Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Європейська_асоціація_вільної_торгівлі; Конвенція об учреждении Европейской ассоциации свободной торговли, Стокгольм, 4 января 1960 года, изменения в Вадуце 21 июня 2001 года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_688/print1445866452539034; *Постійне* представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві, Європейська асоціація вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/efta>; *Міністерство* економічного розвитку

і торгівлі України, Інформаційна довідка про Європейську асоціацію вільної торгівлі, Департамент торговельних переговорів та співробітництва з СОТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/printable_article?art_id=13769251; *Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України* : Закон України від 25.03.2005 р. за № 2505-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2505-15/print1442827829425319>; *Про спеціальну економічну зону “Рені”*: Закон України від 23.03.2000 р. № 1605-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1605-14/print1444548645286521>; редакція станом на 23.03.2000 р. – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1605-14/ed20000323/print1442827829425319> ; *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв’язку із створенням спеціальної економічної зони “Рені”* : Закон України від 23.03.2000 р. № 1606-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1606-14/print1445338487517333>; *Про спеціальну (вільну) економічну зону “Порто-франко” на території Одеського морського торговельного порту* . Закон України від 23.03.2000 р. № 1607-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/print1445682807847993>; редакція станом на 23.03.2000 р. – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/ed20000323/print1442827829425319>; *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв’язку із створенням спеціальної (вільної) економічної зони “Порто-франко” на території Одеського морського торговельного порту* : Закон України від 23.03.2000 р. № 1608-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1608-14/print1445338487517333> **52.** *Борисов А.Б.* Большой юридический словарь [Електронний ресурс] / Борисов А.Б. – М. : Книжный мир, 2010. – Режим доступу : <http://biblioclub.ru/index.php?page=dict&termin=1699917> **53.** *Про створення вільної економічної зони “Крим” та про особливості здійснення економічної*

діяльності на тимчасово окупованій території України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1636-18/print1444030910643305> **54**. *Про Концесію* створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.1994 р. № 167, втратила чинність на підставі Постанови КМ України за № 1109 від 25.08.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/167-94-%D0%BF/print1445682807847993> **55**. *Про спеціальну* (вільну) економічну зону “Порто-франко” на території Одеського морського торговельного порту : Закон України від 23.03.2000 р. № 1607-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/print1445682807847993>; редакція станом на 23.03.2000 р. - <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1607-14/ed20000323/print1442827829425319>; *Про спеціальну* економічну зону “Рені” : Закон України від 23.03.2000 р. № 1605-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1605-14/print1444548645286521>; редакція станом на 23.03.2000 р. – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1605-14/ed20000323/print1442827829425319>; *Про спеціальну* економічну зону “Славутич” : Закон України від 03.06.1999 р. № 721-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/721-14/print1444548645286521>; *Про спеціальну* економічну зону “Яворів” : Закон України від 15.01.1999 р. № 402-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/402-14/print1445682807847993> **56**. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур, Кіото, 18 травня 1973 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_004/print1434202491012231 та http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_643/print1433782758929064 **57**. *Про загальні засади* створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231> **58**. *Господарський* кодекс України від

16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1434202491012231> **59.** *Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон* : Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231> **60.** *Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон* : Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2673-12/print1434202491012231> **61.** *Про створення вільної економічної зони “Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України* : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1636-18/print1444030910643305>

Liashenko Oleh. The concept of special (free) and other economic zones

Today the legal status of special economic zones in Ukraine is determined primarily by the Commercial Code (CC) of Ukraine and special laws of Ukraine, Law of Ukraine “On general principles of special (free) economic zones creation and functioning” 13 October 1992, with subsequent amendments and supplements and other legal acts.

The article studies the theoretical and legal definitions of SEZ and FEZ, their commonality and differences including the example of foreign experience.

In Ukraine, special (free) economic zones of different functional types can be created: free customs zones and ports, export, transit zones, bonded warehouses, technological parks, technopolis, complex industrial zones, tourist and recreational, insurance, banking and so on. Some economic zones can combine the functions, which are inherent in different types of special (free) economic zones.

In the scientific literature, textbooks, we find the absent of conception difference between special and free economic zones, these conceptions can't be distinguished between them. In educational and scientific

literature the concept of “free economic zone” has a broader interpretation.

The SEZ should be understood the territory part of the country on which preferential investment, taxation, finance, credit, and a special visa, currency and customs regimes is established legislative and organizational boundaries, specialization and priorities of sectors and industries in the public interest and the state is defined by the initiative of the central or local authorities, with the respective “package” of laws and regulations, taking into account mutual interests of the parties.

The most reasonable the definition of FEZ in the literature and in practice – is the definition, given by V.Ye.Rybalkinym and O.V.Pushkinym and IG Bogdanov.

A variety of free economic zones, created in the territory of state or the subject of the federation (confederation) is an offshore zone, the feature of which is to provide a favorable monetary, tax regime, a high level of protection of banking and commercial secrecy, loyalty of state regulation, simplification of licensing. The difference between offshore jurisdictions and other free economic zones is operation of specified regime only to business entities – non-residents who are not engaged in economic activity and have no source of income in its territory.

There are two different approaches of SEZ organization regardless of its type: territorial (depending on the “zone” policy, pursued by countries) and functional.

The “functional areas” (FZ) include bank (FBZ), insurance (FIZ) – areas within which we can to conduct business, dealing with foreign and domestic customers, domestic and foreign capital, the distinguishing feature of which is the high level of development of territory infrastructure, recreational-tourism (RTZ), historical and cultural (UHCC) and other service FEZ.

Unfortunately in Ukraine there is not a good practice to facilitate doing business in special economic zones as in Europe, so the amendments were introduced, the privileges on customs, fiscal and monetary regulation in special (free) economic zone were revoked by the laws of Ukraine. The analysis of which gives grounds to say that all the subjects

in these economic zones operate under the same conditions as other business entities. So actually the special (free) economic zones have become from mutual rights and obligations between the state and the subject (s) of management in such areas to the responsibilities of business entities (requirements for investment amount and no benefits, guarantees). Thus, the state does not undertake any obligation.

Free Economic Zone, a zone of free enterprise is a dedicated part of the country with the preferential customs, currency, tax, labor and visa regimes. In these areas the inflow of foreign capital, various joint activities with foreign capital, export development is encouraged, preferential taxes, customs duties is introduced, “soft” modes rent, visas, currency exchange, labor recruitment is set. All these measures are called to serve foreign investment and created to address trade, general economic, social, regional, scientific and technical problems.

The free economic zone provides tax and customs benefits. The special economic zone is a broader concept because in such area the special legal regime of economic activity and the legislation is established.

Name of the Law defines the type / kind of zone either a free or a special zone and territorial limits of its jurisdiction. Today most of the laws about SEZs applies to ports, or large industrial zones.

Key words: special economic zone (SEZ), free economic zone (FEZ), Special EZ and EZ Free in Ukraine, a specific economic zone (SEZ), Free Trade Area (FTA), investment.